

ISKUSTVA U RADU SA SLIJEPIM DJETETOM

Valentina Cerinski
D.V. *Leptir*
Sevete

Grupa "SUNCE" i naše zrake

Odgajateljica sam u dječjem vrtiću *Leptir* s petnaestogodišnjim radnim iskustvom u predškolskom odgoju. Na početku pedagoške godine našla sam se pred velikim i novim izazovom - rad sa slijepim dječakom! Želim naglasiti da je taj rad bio moj izbor i želja. Tako sam dobila mogućnost za primjenu onoga što znam i umijem i imam kao osoba, kao priliku za dodatnim, osobnim usavršavanjem, a sve u cilju pronalaženja tople sunčeve zrake za našeg Martina u našoj grupi *Sunce*.

Moja kolegica Marica i ja, u suradnji s defektologom i stručnim timom vrtića, započele smo pripreme za uključivanje slijepog dječaka u grupu. Pripreme su se odvijale kroz nekoliko faza. Počele smo sa stručnim i osobnim pripremanjem. Proučavale smo stručnu literaturu, prikupljale i prorađivale prijašnja iskustva kolegice iz vrtića u radu sa slijepim djetetom. I to je bilo jednostavno!

Osobna priprema bila je kompleksnija. Više me preplavila. Miješali su se razni osjećaji: strah, veselje, zabrinutost ... Letjele su misli: *ja to znam, ali tu je i nešto drugo? Kako će Martina prihvatiti djeca? Kako će Martin prihvatiti nas? Hoću li moći uskladiti rad s Martinom i drugom djecom? Hoću li moći? Kako naći pravu mjeru između pružanja podrške i poticanja razvoja, zaštite, ili ... ?!*

Martin je bio taj koji je odbacio sve moje negativne osjećaje i misli već pri prvom, kratkom susretu. Došao je u vrtić u pratnji majke i oca na potpisivanje ugovora. Majka ga je vodila za ruku. Prišla sam mu, čučnula, predstavila se imenom i pozivom da opipa moju kratku kosu. Martin mi je prišao i počeo opipavati najprije moje ruke. Zaustavio se na ručnom satu i progovorio:

Da čujem kak ti vurica škljoca. Taj trenutak ostat će u mom vječnom sjećanju i glavni je pokretač svih daljnjih pozitivnih postupaka i aktivnosti u traženju Martinove "sunčeve zrake" koja će ga grijati cijelo vrijeme boravka u vrtiću i dalje u životu. Osvojilo me njegovo veselo i nasmijano lice! Kasnije sam, proučavajući literaturu naišla na podatke da su lica slijepih osoba ukočena i bezizražajna, no to je kod Martina mnogo drukčije.

Sada je trebalo pripremiti druge roditelje u grupi! U pripremi roditelja temelj nam je bio roditeljski sastanak komunikacijsko-radioničkog tipa na razini grupe. Stigli su i Martinovi roditelji. Sastanak je vodila defektologica našeg vrtića, Nada Mladiček. Cilj sastanka bio je informiranje i senzibilizacija odraslih za probleme slijepog djeteta. Započeli smo provedbom igre *Moje lijepo, pametno i veselo dijete* (integralna metoda), koja je bila poticaj na razmjenu informacija, iskustava, diskutiranje, promišljanja ... Kroz takvu igru su roditelji uvidjeli našu veliku motivaciju i spremnost za rad sa Martinom i djecom u grupi, kao i mogući dobitak za svako dijete u takvom radu. Moram istaknuti da je radionica prošla u pozitivnom ozračju, s velikim angažmanom, prihvaćajuće i učinkovito.

Priprema odgojne grupe

Grupa Sunce je nova mlađa vrtićka skupina s 23 upisane djece. Martin je počeo polaziti vrtić u listopadu 2002. godine, nakon uspješne i gotovo završene prilagodbe ostale djece iz grupe. Na taj način smo imale dovoljno vremena za postepeno, prirodno građenje osjećaja sigurnosti djece u novim okolnostima življenja s jedne strane te za njihovu postepenu pripremu za dolazak Martina - dječaka koji ne vidi.

Znano nam je da je poticanje i podržavanje spontanosti i slobode u iskazivanju vlastitih potreba i osjećaja važna razvojna zadaća za djecu ove dobi. Radi Martinove sljepoće i

njegove orijentacije na sporazumijevanje govorom činila nam se još značajnijom. Tako smo ciljano i promišljeno koristile prigodne situacijske trenutke i poticale djecu na verbalno iskazivanje svojih potreba, želja ... na imenovanje predmeta za igru koje uzimaju, oslovljavanje drugih imenom ... što je trajni proces i ne samo ove pedagoške godine. Tako smo i definirali neka pravila naše grupe:

1. Igračke koje nam ne trebaju za igru i nakon igre treba maknuti s tepiha i vratiti ih na mjesto.
2. Što ti treba - reci.
3. Po sobi se hoda, ne trči se. ...

Provodili smo veći broj planiranih igara i aktivnosti iz:

područja razvoja pojmova o sebi:
*To sam ja- igre pred ogledalom,
 Ja imam, ti imaš dugu, kratku kosu,
 oči..., Pogodi opipom: tko je to, tko je iza..., Hodamo žmireći, Pogodi tko se javlja...*

aktivnosti za poticanje spoznavanja predmeta i okoline svim osjetilima: po zvuku, mirisu, okusu, opipom.

Ovakve aktivnosti provodit ćemo i nadalje individualno, u manjoj grupi i s cijelom grupom. Prvih dana Martin je slobodno i veselo ulazio u sobu dnevnog boravka. Tijekom boravka, 3 puta tjedno, tražio je blizinu odrasle osobe, odgajatelja ili defektologa. Kada nije bio siguran da smo pored njega, zvao je poimence, spontano je pričao o članovima svoje obitelji, iznio neka svoja iskustva i doživljaje, naročito zvučne. Nije tražio i pitao za igračke, a ponuđene je prihvaćao ako su zvučne ili ako je odrasli suigrač. Nije ostavljao dojam da su mu važna djeca, ali je on bio zanimljiv djeci: promatrala su njegovu igru, kretanje, nudila mu igračke i pomoć.

Iz svega je bilo vidljivo da je primarna zadaća u tim prvim danima, u odnosu na Martina, bila graditi osjećaj emocionalne i tjelesne sigurnosti u grupi i nezavisnost u kretanju prostorom.

Uočivši Martinovu silnu zainteresiranost i veselje uz svirku harmonike, koju ja sviram, vrlo često sam je koristila kao poticaj i pratnju aktivnostima. Martinova osobnost s jedne

strane jest nedostatak vida (ograničenje), a s druge strane izuzetna ritmičnost (potencijal) što nam je dodatno pomoglo u stvaranju njegove pozitivne slike o sebi.

Mogla bih napisati još puno toga. Za kraj ću reći kako je u grupi sada: Martin je samostalan i slobodan u kretanju prostorom, po glasu prepoznaje većinu djece, sve se više orijentira na njih (a ne samo na odrasle) kao suigrača i pomagača. Djeca ga i dalje promatraju, neki oponašaju njegov način istraživanja okoline, povremeno pozivaju u igru (naročito na ples ili neke zvučne aktivnosti). Koliko djeca shvaćaju njegovu sljepoću i što to znači biti slijep, upitno je, no evo nekih izjava djece o Martinu:

*Teta pa on me gleda, onda može vidjeti!
 Hoće li danas doći dječak koji "spava"?*

Prošla su četiri mjeseca od Martinovog dolaska, svakim novim susretom osjećam istinsko osobno ispunjenje. Usudujem se reći da je prihvaćanje obostrano, što me čini zadovoljnom i sretnom. Zajedno smo pronašli toplu *sunčevu zraku* za Martina i nećemo dopustiti da ugasne!

U nekim trenucima igre oslanja svoje uho na bazen osluškujući zvukove koji nastaju u igri i baratanju vodom. Predlažem Martinu puhanje kroz slamčicu uronjenu u posudu s vodom. Martin je ponovno vrlo sretan i zadovoljan otkrivenim: *Voda brbučka! Još, još ...!* Smije se, skakuće od veselja. Cijelo vrijeme igre nisu prisutni blindizmi. U ovoj aktivnosti uz obile materijala, novih iskustva i otkrića, djeca rado nude Martinu svoje posudice. Veronika je napunila bočicu vodom, začepila i dala Martinu: *Martine evo ti, mućkaj vodu.*

Martin slobodno i samostalno odlazi do police s kockama, traži pomoć odgajatelja u spuštajući kutije s kockama na tepih. Rukama prebire po kockama osluškujući zvuk koji je čas glasniji, čas tiši. Nudim mu praznu plastičnu čašicu. Stavlja kockice u čašu, trese ju, neke kocke padaju oko njega, stalno osluškuje. Svojim glasnim smijehom privukao je pažnju Lucije i Paule, prilaze mu i pružaju još kocaka, govore: *Evo ti još kocaka Martine. Pogledaj teta kako se igramo s Martinom.*, govori Ema. Igra je dugotrajna, zadovoljstvo i zajedništvo ponovno je prisutno. (Isječak iz promatranja igre u kojoj su djeca potpuno prihvatila Matina.)

Igra, isprobavanje i manipuliranje raznovrsnim neoblikovanim materijalom rezultirala je izradom kućice za Martina, povodom njegovog rođendana i imendana.

Dominik: *Kućica je mekana.*

O: *Da, od spužve je.*

Lucija: *Zvoni!*

Martin: *Čuj kak zvoni! I ja imam zvonec na vratima.*

Svi smo isprobali zvono koje je najzanimljiviji element na kućici. Poklonili smo ovu našu kućicu sa zvoncem Martinu kao poklon za rođendan i imendan koji je proslavio s nama.

Martin, kao i većina djece, najviše voli svirku harmonike. Vrlo često i sam traži da sviram. Vrlo slobodno istražuje zvukove koji nastaju pritiskom na tipke harmonike, uspoređuje ih, razlikuje i daje određena imena i značenje. Tako su duboki tonovi truba kamiona, pritiskom na uvijek istu tipku Martin kaže: *Čuj kamion!* Na dvije niže kaže: *Tak trubi traktor.*, pritiskom na najnižu zaključuje: *Čuj ptičicu.* Naučio nas je i svoju omiljenu pjesmicu: *Dobro jutro bakice.* U aktivnostima uz harmoniku djeca spontano izabiru Martina za partnera u plesu. *Vidiš teta kak plešem s Paulom!* - uvijek zadovoljno izjavljuje naš Martin.